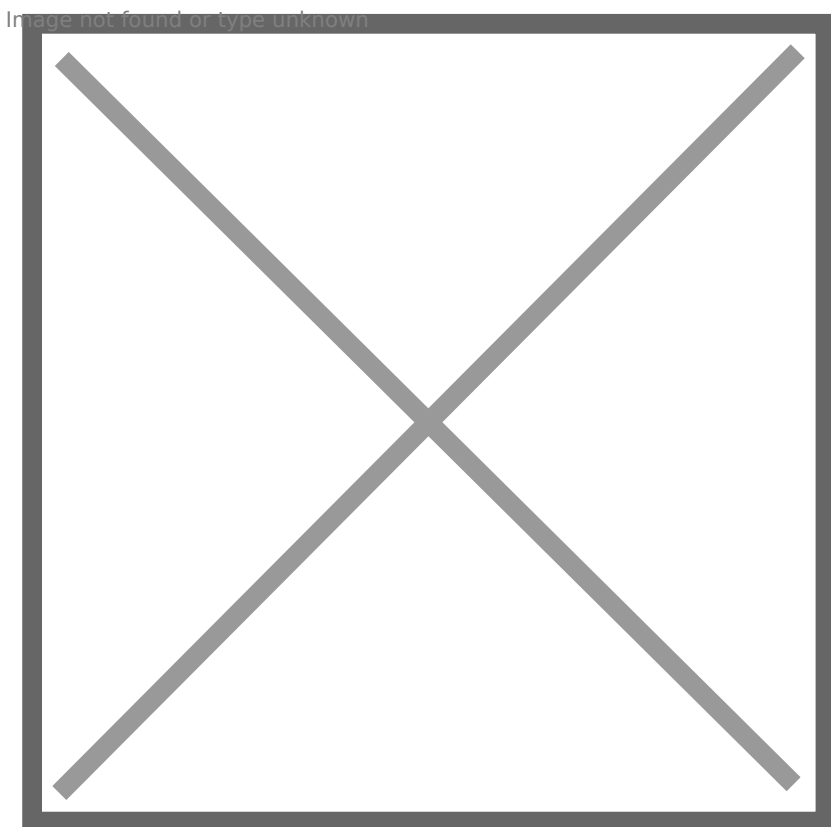

Chińczycy i F-117A

25 stycznia 2011

Po oblocie chińskiego samolotu *stealth* J-20 pojawiło się wiele informacji o źródłach zastosowanych w nim technologii. Jednym z nich miały być szczątki amerykańskiego F-117A zestrzelonego nad Jugosławią.

Chorwacki generał Davor Domazet-Lošo, który brał udział w walkach na terytorium byłej Jugosławii, twierdzi że szczątki zestrzelonego 27 marca 1999 przez serbskich przeciwlotników samolotu F-117A ([Pożegnanie F-117A](#), 2008-03-11) zbierało wielu okolicznych mieszkańców. Od nich kupowali je później agenci z różnych krajów, w tym Chińczycy i Rosjanie. Niektóre pozyskane przez nich fragmenty konstrukcji były wielkości małego

samochodu - twierdzi generał. Warto dodać, że duże fragmenty zestrzelonego F-117A są do dziś wystawiane w muzeum w Belgradzie, nie wykazując widocznego zainteresowania szpiegów...

Dzięki zdobytym szczątkom amerykańskiej konstrukcji chińscy specjaliści mogli zbadać budowę materiałów pochłaniających i rozpraszających promieniowanie elektromagnetyczne. To zaś miało zapoczątkować własne prace nad takimi materiałami. Dziś wiadomo, że wielowarstwowe powłoki samolotów *stealth* pierwszej generacji były bardzo niedoskonałe i trudne w eksploatacji, więc ich bezpośrednie skopiowanie byłoby mało racjonalne. Technologie wykorzystane w F-117A Amerykanie opracowywali w latach 1970. (co ciekawe, Rosjanie twierdzą, że korzystali przy tym z teoretycznych prac rosyjskiego fizyka Pietra Ufimcewa z początku lat 1960., który po wyemigracji do USA pracował m.in. dla Northrop Grummana). Chiński F-20 został oblatany dopiero w styczniu 2010 ([Po oblocie J-20](#), 2011-01-17) - nawet jeśli wykorzystano w nim amerykańskie technologie, to jedynie jako praźródło. Zresztą nawet temu zaprzeczają urzędnicy z chińskiego ministerstwa obrony w oficjalnych

wypowiedziach dla mediów.

Bardziej racjonalne wydają się doniesienia o sprzedawaniu niektórych nowoczesnych technologii lotniczych przez przedsiębiorstwa z USA. Miało do tego dochodzić w czasach prezydentury Billa Clintona. Według G2Bulletin, BP America dostarczała technologie kompozytów, Hexel technologie wytwarzania preimpregnatów, a Sikorsky specjalne metody wytwarzania struktur płatowców. W chińskie ręce mogły też trafić systemy skrytej łączności.

Chińczycy wykorzystali jugosłowiańską zdobycz przede wszystkim w inny sposób. Zbudowali pełnowymiarową makietę F-117A i prowadzili jej badania w Ośrodku rozwoju systemów elektrooptycznych w Luoyang (podobne makiety budowali także inni producenci samolotów, m.in. Brytyjczycy). W ub.r. jeden z satelitów wykonał zdjęcie, na którym można zobaczyć tę makietę. Według nieoficjalnych źródeł, służyła ona m.in. do testowania głowicy samonaprowadzającej pocisku PL-12. Nieoficjalne źródła mówią też o latającym modelu F-117A na bazie samolotu myśliwsko-bombowego JH-8, wykorzystywanym w podobnych celach.

Warto zauważyć, że kopiowanie amerykańskich rozwiązań to - przynajmniej medialnie - nowa sytuacja. Do tej pory głośno było o kopiowaniu technologii lotniczych rodem z Rosji. Teraz USA znajdują się w podobnej sytuacji, a coraz częściej zdarza się, że tamtejszy przemysł musi transferować nowoczesne technologie, by sprzedawać swoje wyroby.

Chorwacki generał Davor Domazet-Lošo, który brał udział w walkach na terytorium byłej Jugosławii, twierdzi że szczątki zestrzelonego 27 marca 1999 przez serbskich przeciwlotników samolotu F-117A ([Pożegnanie F-117A](#), 2008-03-11) zbierało wielu okolicznych mieszkańców. Od nich kupowali je później agenci z różnych krajów, w tym Chińczycy i Rosjanie. Niektóre pozyskane przez nich fragmenty konstrukcji były

wielkości małego samochodu - twierdzi generał. Warto dodać, że duże fragmenty zestrzelonego F-117A są do dziś wystawiane w muzeum w Belgradzie, nie wykazując widocznego zainteresowania szpiegów...

Dzięki zdobytym szczątkom amerykańskiej konstrukcji chińscy specjaliści mogli zbadać budowę materiałów pochłaniających i rozpraszających promieniowanie elektromagnetyczne. To zaś miało zapoczątkować własne prace nad takimi materiałami. Dziś wiadomo, że wielowarstwowe powłoki samolotów *stealth* pierwszej generacji były bardzo niedoskonałe i trudne w eksploatacji, więc ich bezpośrednie skopiowanie byłoby mało racjonalne. Technologie wykorzystane w F-117A Amerykanie opracowywali w latach 1970. (co ciekawe, Rosjanie twierdzą, że korzystali przy tym z teoretycznych prac rosyjskiego fizyka Pietra Ufimcewa z początku lat 1960., który po wyemigrowaniu do USA pracował m.in. dla Northrop Grummana). Chiński F-20 został oblatany dopiero w styczniu 2010 ([Po oblocie J-20](#), 2011-01-17) - nawet jeśli wykorzystano w nim amerykańskie technologie, to jedynie jako praźródło. Zresztą nawet temu zaprzeczają urzędnicy z chińskiego ministerstwa obrony w oficjalnych wypowiedziach dla mediów.

Bardziej racjonalne wydają się doniesienia o sprzedawaniu niektórych nowoczesnych technologii lotniczych przez przedsiębiorstwa z USA. Miało do tego dochodzić w czasach prezydentury Billa Clintona. Według G2Bulletin, BP America dostarczała technologie kompozytów, Hexel technologie wytwarzania preimpregnatów, a Sikorsky specjalne metody wytwarzania struktur płatowców. W chińskie ręce mogły też trafić systemy skrytej łączności.

Chińczycy wykorzystali jugosłowiańską zdobycz przede wszystkim w inny sposób. Zbudowali pełnowymiarową makietę F-117A i prowadzili jej badania w Ośrodku rozwoju systemów elektrooptycznych w Luoyang (podobne makiety budowali także inni producenci samolotów, m.in. Brytyjczycy). W ub.r. jeden z satelitów wykonał zdjęcie, na którym można zobaczyć tę makietę. Według nieoficjalnych źródeł, służyła ona m.in. do testowania głowicy samonaprowadzającej pocisku PL-12. Nieoficjalne źródła mówią też o latającym modelu F-117A na bazie samolotu myśliwsko-bombowego JH-8, wykorzystywanym w podobnych celach.

Warto zauważyć, że kopiowanie amerykańskich rozwiązań to - przynajmniej medialnie - nowa sytuacja. Do tej pory głośno było o kopiowaniu technologii lotniczych rodem z Rosji. Teraz USA znajdują się w podobnej sytuacji, a coraz częściej zdarza się, że tamtejszy przemysł musi transferować nowoczesne technologie, by sprzedawać swoje wyroby.

Powiązane wiadomości

[Chińczycy i F-117A \(2011-01-25\)](#)

[Pożegnanie F-117A \(2008-03-11\)](#)

[Po oblocie J-20 \(2011-01-17\)](#)

[J-20 w powietrzu! \(2011-01-11\)](#)

[Dongfeng 21D operacyjny? \(2010-12-31\)](#)

[Więcej o J-20 \(2010-12-31\)](#)

© Wszelkie prawa zastrzeżone, 2007-2026 Altair Agencja Lotnicza Sp. z o. o